

Підготовка учнів закладів загальної середньої освіти до НМТ-2024 з української мови та літератури: організаційно-практичний аспект (методичні рекомендації)

Зовнішнє оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти визнано у світі одним з ефективних інструментів освітнього моніторингу, яке проводиться з метою забезпечення прав осіб на рівний доступ до вищої освіти й оцінювання відповідності результатів навчання державним вимогам, здобутих на основі повної загальної середньої освіти.

Звертаємо увагу, що наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 № 696 «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти» затверджено програму з української мови і літератури.

Відповідно до Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, здобутих на основі повної загальної середньої освіти (частина «Українська мова») Українським центром оцінювання якості освіти розроблено завдання для сертифікаційної роботи з української мови, які включають знання учнів з тем, а саме:

- фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія;
- лексикологія. Фразеологія;
- будова слова. Словотвір;
- морфологія;
- синтаксис;
- стилістика. Розвиток мовлення.

Нагадуємо, що тест з української мови налічуватиме 30 завдань різних форм: з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох варіантів (10 завдань), з вибором однієї правильної відповіді з п'яти варіантів (15 завдань), на встановлення відповідності (5 завдань). Завдання з української мови будуть оцінюватися відповідно до схеми нарахування балів, застосовуваної в зовнішньому незалежному оцінюванні. На виконання завдань сертифікаційної роботи «Українська мова» відведено – 60 хвилин.

Звертаємо увагу, що для забезпечення сталості й якості освітнього процесу та рівного доступу до знань для всіх учнів незалежно від їхнього місця проживання та наявних ресурсів Міністерство освіти і науки України запустило сайт «Всеукраїнська школа онлайн» <https://lms.e-school.net.ua/>, на якому школярі можуть переглянути уроки з української мови та літератури.

Повні курси підготовки до НМТ з української мови з тестами, завданнями та конспектами занять можна знайти на платформах онлайн-студій:

- <https://www.ed-era.com/zno/>;
- <https://osvitoria.media/tag/pidgotovka-do-zno/>;
- <https://prometheus.org.ua/zno/>.

З метою попередження типових помилок під час виконання завдань з української мови національного мультипредметного тесту у 2024 році необхідно ретельно проаналізувати виконання завдань сертифікаційних робіт за 2022, 2023 роки, які розміщено в офіційному звіті Українського центру оцінювання якості освіти (https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/ZVIT-NMT_2023-Tom_2.pdf).

Зауважимо, що завдання у сертифікаційних роботах з української мови скеровані на визначення рівня сформованості основних складників предметної компетентності, а саме, перевірки практичних навиків (правильно вимовляти й писати слова, відрізняти й доречно використовувати лексеми з відповідним значенням, уживати коректні форми змінюваних слів; правильно будувати речення, розставляти розділові знаки).

Під час підготовки учнів до складання НМТ з української мови рекомендуємо здійснювати узагальнення та систематизацію теоретичного матеріалу, передбаченого програмою зовнішнього незалежного оцінювання з української мови. Особливу увагу приділити додатку до програми ЗНО з української мови, у якому міститься перелік слів із нормативним наголосом.

Цьогоріч, для проходження НМТ учасники за бажанням можуть обрати четвертим предметом українську літературу.

Зміст завдань НМТ з української літератури відповідатиме програмі ЗНО з української літератури та охоплюватиме наступні теми шкільного курсу, а саме:

- усна народна творчість;
- давня українська література;
- література кінця XVIII-початку XX ст.;
- література XX ст.;
- твори українських письменників-емігрантів;
- сучасний літературний процес (кінець XX-початок XXI ст.).

Тест з української літератури налічуватиме 30 завдань різних форм: із вибором однієї правильної відповіді з п'яти варіантів (25 завдань), на встановлення відповідності («логічні пари») (5 завдань).

Запорукою успішного проходження НМТ є завчасна підготовка до нього. У сучасній практиці тестові технології контролю навчальних досягнень посідають належне місце, бо забезпечують найбільш об'єктивне і всебічне оцінювання досягнень учнів із навчального предмета.

Для того, щоб учні могли впевнено впоратись з тестом у напруженій обстановці, потрібно готуватися заздалегідь, тому вчителям необхідно посилити роботу з відпрацювання завдань різної форми і різного ступеня складності, практикувати тестування, як навчальний прийом і контрольну форму перевірки знань, умінь і навиків школярів.

Для вироблення навиків розв'язування завдань НМТ на сайті <http://testportal.gov.ua/testy-mynulyh-rokiv/> розміщено банк завдань з української мови, які навчають працювати динамічно, дотримуючись визначених часових параметрів, дають можливість практикуватися на бланках відповідей.

Окрім завдань ЗНО (НМТ) за минулі роки, майбутні абітурієнти можуть скористатися тренувальними мультитестами: <https://zno.osvita.ua/multitest/tema.html>. Спосіб виконання таких тестових завдань максимально наближений до справжнього тестування, а форма надання відповідей аналогічна формі національного мультпредметного тесту.

Важливим завданням учителя у підготовчий період до НМТ є формування в учнів позитивного налаштування до тестування, впевненості у собі, подолання почуття невідомого; оволодіння навиками працювати з кластерними тестовими завданнями тощо.

Рекомендуємо вчителю здійснювати підготовку учнів до НМТ з української мови на різних етапах уроку:

- під час вивчення нового матеріалу;
- під час перевірки знань (тестові завдання різної форми для поетапного контролю, тематичні та підсумкові тестові завдання);
- для закріплення нового матеріалу (індивідуальні й групові тестові вправи);
- під час виконання домашніх завдань (тестові завдання для самоконтролю).

Під час підготовки учнів до національного мультипредметного тесту, учителям необхідно особливу увагу звернути на такі теми:

- редагування речень, словосполучень;
- основні випадки чергування у-в, і-й;
- наголос;
- написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові;
- кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах);
- утворення дієслів наказового способу;
- узгодження числівників з іменниками;
- уживання числівників на позначення часу й дат;
- типи односкладних речень;
- відокремлені члени речення;
- розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Для якісної підготовки до НМТ з української мови рекомендуємо використовувати асоціативні вправи, мнемонічні вирази, креолізовані тексти, ілюстративні добірки найпоширеніших мовних помилок тощо. Бажано, щоб у кабінеті української мови та літератури була створена змінна тематична зона щодо підготовки учнів до національного мультипредметного тесту з української мови та літератури.

Методист навчально-методичного
відділу координації освітньої
діяльності та професійного розвитку СОШПО

О.В. Третьякова